

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihočeského kraje**, se sídlem U Zimního stadionu 1952/2, České Budějovice, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 3. 2008, č. j. KUJCK 4030/2008-7 OLVV, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 8. 2009, č. j. 10 Ca 49/2008 – 108,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, kterým bylo rozhodnuto, že se návrh žalobce na osvobození od soudních poplatků zamítá.

Krajský soud vycházel z následujícího skutkového stavu:

Žalobce podal dne 2. 4. 2008 ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích žalobu směřující proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 3. 2008, č. j. KUJCK 4030/2008-7 OLVV. Zároveň žalobce dne 14. 4. 2008 požádal krajský soud o osvobození od soudních poplatků pro toto řízení. Krajský soud usnesením ze dne 12. 5. 2008, č. j. 10 Ca 49/2008 – 15, žádost žalobce zamítl. Kasační stížnost podanou proti tomuto usnesení krajského soudu ze dne 12. 5. 2008 Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 4. 9. 2008, č. j. 3 As 30/2008 – 25, zamítl. Žalobce následně podal dne 17. 9. 2008 novou žádost o osvobození od soudních

poplatků. Usnesením ze dne 20. 10. 2008, č. j. 10 Ca 49/2008 – 42, krajský soud zamítl i tuto žádost a rovněž Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto usnesení krajského soudu ze dne 20. 10. 2008, rozsudkem ze dne 15. 1. 2009, č. j. 3 As 45/2008 – 56, zamítl. Žalobce podal dne 4. 2. 2009 opětovnou žádost o osvobození od soudních poplatků. Přílohou tohoto podání učinil kopii oznámení Městského úřadu v Poličce ze dne 4. 5. 2007 o přiznání příspěvku na živobytí, kopii oznámení téhož úřadu o přiznání doplatku na bydlení ze dne 7. 1. 2008 a kopii potvrzení o poskytnutí dávky sociální pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí ze dne 28. 1. 2009. Krajský soud žádost usnesením ze dne 11. 2. 2009, č. j. 10 Ca 49/2008 – 68, zamítl. Nejvyšší právní soud kasační stížnost proti uvedenému usnesení krajského soudu ze dne 11. 2. 2009 jako opožděnou usnesením ze dne 30. 6. 2009, č. j. 3 As 5/2009 – 87, odmítl. Krajský soud poté opakovaně vyzval žalobce usnesením ze dne 7. 7. 2009, č. j. 10 Ca 49/2008 – 91, k úhradě soudního poplatku ve lhůtě 7 dnů od doručení tohoto usnesení. Na to žalobce reagoval sdělením učiněným v rámci nahlížení do spisu dne 9. 7. 2009 o tom, že výzvě v usnesení ze dne 7. 7. 2009 nevyhoví a znovu požádal o osvobození od soudních poplatků, přičemž tuto svoji žádost novými skutečnostmi ani doklady nedoložil s tím, že soud má dostatek procesního prostoru k „samoopravě“ vad. Krajský soud naposled citovanou žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků uplatněnou dne 9. 7. 2009 zamítl nyní přezkoumávaným usnesením ze dne 20. 8. 2009, č. j. 10 Ca 49/2008 – 108.

V odůvodnění napadeného usnesení ze dne 20. 8. 2009 krajský soud odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, zejména na právní závěry vyjádřené v rozsudku ze dne 20. 5. 2009, č. j. 7 Ans 1/2009 – 100. Zdůraznil zvláště závěr, podle něž vedle povinnosti žadatele o osvobození do soudních poplatků věrohodným způsobem prokázat své majetkové a sociální poměry, stojí povinnost takového žadatele věrohodným způsobem prokázat (ne)možnost si finanční prostředky opatřit. Aktivita žadatele o osvobození a jeho možnost si příjem vlastním přičiněním zvýšit má podstatný význam při rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků. Shodně s názorem Nejvyššího správního soudu v citovaném rozsudku je krajský soud přesvědčen, že jeho úkolem není v reakci na žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků vyhledávat skutečnosti, které by měly charakterizovat nedostatek stěžovatelových prostředků k uhrazení soudního poplatků. Nelze tak podle názoru krajského soudu rezignovat toliko na zjištění nedostatku prostředků na straně žadatele o osvobození do soudních poplatků. Právě pro ověření (ne)možnosti a vlastní aktivity žalobce v opatrování si finančních prostředků a aby měl krajský soud pro své rozhodování o osvobození žalobce od soudních poplatků podklady v té nejaktuálnější podobě, vyzval písemností ze dne 15. 7. 2009 žalobce k podrobnému a aktuálnímu vyjádření a pro tyto účely mu rovněž zaslal k vyplnění formulář vzor 060. Krajský soud žalobci poskytl v rámci tohoto přípisu při plnění své povinnosti předpokládané ustanovením § 36 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), rozsáhlé a podrobné poučení, jaký optimální postup je ze strany žalobce předpokladem úspěchu ve věci jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku, jakož i vodítka, jimiž bude soud uvedené a namítané okolnosti posuzovat.

Krajský soud má za to, že ve věci žádosti žalobce o osvobození od soudního poplatku postupoval v maximální snaze zajistit ochranu práv žalobce a eliminovat tím jakoukoliv újmu, již by žalobce mohl utrpět. V návaznosti na judikaturu Nejvyššího správního soudu krajský soud žalobce také poučil, že nelpí formalisticky na

bezvýjimečném použití formuláře – vzor 060, když jeho výklad aplikace tohoto formuláře směřuje k jeho materiální stránce. Pro tyto účely mu poskytl lhůtu 14 dnů. Žalobce stvrdil přijetí písemnosti dnem 27. 7. 2009, ve stanovené lhůtě ani do doby rozhodování soudu vyplněný formulář krajskému soudu nedodal. Žalobce přípisem ze dne 27. 7. 2009 krajskému soudu sdělil, že k žádosti o osvobození od soudních poplatků nic dodávat nebude, dále uvedl stručnou polemiku s názorem Nejvyššího správního soudu prezentovaným v jeho rozsudku ze dne 20. 5. 2009, č. j. 7 Ans 1/2009 – 100, a rozporoval výhradní použití formuláře vzor 060. Krajský soud tak uvážil, že mohl vycházet pouze z písemností připojených žalobcem k žádosti podané dne 4. 2. 2009. Žalobcem předložené listiny kopie oznámení Městského úřadu v Poličce ze dne 4. 5. 2007 o přiznání příspěvku na živobytí a kopie oznámení téhož úřadu o přiznání doplatku na bydlení ze dne 7. 1. 2008 představují podle krajského soudu veřejné listiny, jež mají charakter rozhodnutí, zatímco potvrzení ze dne 28. 1. 2009 vůbec nedokládá konkrétní výši dávky. Jiné listiny, dokládající žalobcovu nemajetnost a nemožnost obstarat si finanční prostředky jinak, žalobce nepředložil. Nadto o aktuálnosti předložených listin zapochyboval i Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 20. 5. 2009, č. j. 7 Ans 1/2009 – 100.

Krajský soud uzavřel, že z žalobcem předložených dokladů (jejichž aktuálnost navíc nebyla přes jednoznačný apel soudu ze strany žalobce potvrzena ani doložena) lze usuzovat toliko na jednu stránku poměrů žadatele o osvobození od soudního poplatku, a sice na otázku dostatku prostředků, aniž by krajský soud mohl zohlednit i jejich druhou podstatnou složku, tj. možnost si tyto prostředky opatřit vlastním přičiněním žadatele. Dle názoru soudu tak žalobce neunesl své důkazní břemeno, jež spolu s břemenem tvrzení patří mezi povinnosti žadatele o osvobození od soudního poplatku a jsou tak obě atributem předpokladu úspěšnosti takové žádosti. Žalobce tak neprokázal naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků a proto soud rozhodl podle § 36 odst. 3 s. ř. s.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 8. 2009 napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností. Stěžovatel namítl nesprávnou aplikaci ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. Má zato, že není povinen své poměry prokazovat, nýbrž má doložit pouze nedostatek prostředků. Podle jeho názoru není povinen věrohodně prokázat nemožnost si prostředky opatřit, natož zvýšit si příjem, který jím není (dávky v hmotné nouzi). Dále stěžovatel uvedl, že „formulář 060 nese nezákonný titul a není donucením uplatnitelný u osob žijících pouze z dávek v hmotné nouzi, ba není jediným vzorem čestného prohlášení, má-li soud nabýt zjištění o nedostatku prostředků, nikoli jej dokazovat – uvalovat důkazní břemeno“. Ustanovení není podle stěžovatele aplikovatelné specializovanými senáty KS, neboť z jeho kontextu nevyplývá, co je nedostatek prostředků. Stěžovatel je přesvědčen, že při poplatkové povinnosti navrhovatel nenese břemeno tvrzení ani důkazní, pouze se k jeho nedostatku nepřihlíží bez podání návrhu – žádosti o individuální osvobození. Podmínkou osvobození je jediná skutečnost – nedostatek prostředků. Stěžovatel navrhl takovou změnu výroku s odůvodněním, že se žádosti žalobce vyhovuje a soud při nařízeném jednání, bude-li nezbytné z úvahy předsedy senátu, ověří aktuálnost jediné rozhodné skutečnosti – nedostatek prostředků u navrhovatele.

Vyjádření ke kasační stížnosti nebylo žalovaným podáno.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnými důvody. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Při posuzování přípustnosti kasační stížnosti a zkoumání splnění podmínek řízení, Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, dostupný na www.nssoud.cz).

Rovněž konstantní judikatura Ústavního soudu vyslovila závěr, že „rozhodnutí o tom, zda jsou splněny zákonem stanovené předpoklady pro přiznání osvobození od soudních poplatků, spadá výhradně do rozhodovací sféry obecných soudů a s ohledem na ústavně zaručený princip nezávislosti soudů (čl. 82 Ústavy České republiky) Ústavnímu soudu nepřísluší přehodnocovat závěry, ke kterým obecný soud při zvažování důvodnosti uplatněného nároku dospěl. Přiznané osvobození od soudního poplatku navíc může být kdykoliv za řízení, případně i se zpětnou účinností odejmuto, pokud se prokáže, že poměry účastníka osvobození neodůvodňují nebo neodůvodňovaly“ (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2000, sp. zn. IV. ÚS 271/2000).

O věci samé uvažil Nejvyšší správní soud takto:

Třeba nejdříve podotknout, že Nejvyšší správní soud sdílí názor krajského soudu o přiléhavosti právních závěrů zaujatých Nejvyšším správním soudem v již zmiňovaném rozsudku ze dne 20. 5. 2009, č. j. 7 Ans 1/2009 – 100, dostupném na www.nssoud.cz. Stěžovatel v nyní přezkoumávané věci uplatnil obdobné námitky a lze tak na argumentaci vypořádávající se s jednotlivými námitkami obsaženou v odůvodnění citovaného rozsudku v podrobnostech plně odkázat. Zdejší soud v souzené věci neshledal ani žádného důvodu se od ustálené správní judikatury odchýlit. Přesto považuje za nezbytné opětovně stěžovateli objasnit správnost postupu krajského soudu při rozhodování o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a samotný důvod neúspěchu jím podané žádosti.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že

účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků se ale, mimo ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., též aplikuje - za použití ustanovení § 64 s. ř. s. - i ustanovení § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Podle tohoto zákonného ustanovení lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti. Žadatel je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své majetkové a sociální poměry.

Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem. Při hodnocení majetkových poměrů žadatele je třeba přihlídnout nejen k výši jeho příjmů a množství disponibilních finančních prostředků, ale též k jeho možnosti si tyto prostředky opatřit. Rozhodnutí o žádosti pak musí vždy vycházet z konkrétního posouzení naplnění výše uvedených podmínek a musí odpovídat tomu, aby žadateli nebylo jen pro jeho majetkové a sociální poměry znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo. Osvobození od soudních poplatků je proto možno přiznat pouze osobě, která objektivně není schopna soudní poplatek zaplatit a nemá jinou možnost, jak se domoci svých práv než cestou soudního řízení. Vždy je však nutno přihlížet i ke konkrétním možnostem žadatele finanční prostředky si opatřit. Objektivní hlediska pro posuzování poměrů žadatele, resp. jejich tíživosti, v současné době nejsou v platném právu vyjádřeny. Soudy jsou proto nuceny překlénout tento nedostatek v každém konkrétním případě interpretací. Zhodnocení všech okolností, které v této věci vypovídají o poměrech žadatele je tak věcí úvahy soudu a promítá se do závěru, zda je žadatel, s ohledem na své poměry, schopen zaplatit soudní poplatky.

Z dikce ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. především vyplývá, že účastník může být osvobozen od soudních poplatků při splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků. V daném případě stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků, tím je splněn první předpoklad. Z obsahu soudního spisu nevyplývá, že by krajský soud vyhodnotil žalobu stěžovatele jako zjevně neúspěšnou, a je tedy splněn i druhý předpoklad. Při zkoumání existence třetí podmínky, tj. zda stěžovatel nemá dostatečné prostředky, nutno nejprve zdůraznit, že účastníka řízení „zatěžuje“ jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. To znamená, že pokud chce být účastník ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí nejen uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který podle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, ale současně musí i takové tvrzení prokázat. V tomto ohledu je třeba odmítnout nesprávný názor stěžovatele, že ho v řízení o osvobození soudních poplatků nezatěžuje důkazní povinnost stran doložení podaných tvrzení. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudního poplatku neukládá soudu povinnost, aby sám za stěžovatele jako žalobce vyhledával skutečnosti, které by měly charakterizovat nedostatek stěžovatelových prostředků k uhrazení soudního poplatku.

K otázce individuálního osvobození od soudních poplatků pro řízení před správními soudy se Nejvyšší správní soud opakovaně již judikatorně vyjádřil v celé řadě svých rozhodnutí (přímo i v několika rozhodnutích týkajících se samotného stěžovatele). Například ve svém rozsudku ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 - 54, publikovaném pod č. 311/2004 Sb. NSS, zdejší soud ve vztahu k ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. především zdůraznil, že při podání návrhu na individuální osvobození od soudních poplatků podle tohoto ustanovení musí žalobce v žádosti o osvobození od soudních poplatků jednak uvést, v čem spatřuje nedostatek prostředků, z nichž by měl zaplatit soudní poplatek, a jednak toto tvrzení doložit. Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud taktéž v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, když připomněl, že *„povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje“*. Dále v rozhodnutí ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, dostupném na www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud vyslovil, že *„účastník řízení, který požádal o osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), a který byl soudem řádně poučen (§ 36 odst. 1 s. ř. s.), je povinen uvést a prokázat veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení žádosti. Vyplyne-li z uvedených údajů či obsahu spisu, že jsou nevěrohodné, popř. neúplné, soud žádost zamítne.“*, anebo v rozsudku ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 - 51, dostupném na www.nssoud.cz, zaujal také právní názor: *„Nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální, příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.“*

Pro posouzení dané věci jsou rozhodné tyto skutečnosti. Stěžovatel v žádosti o osvobození od soudních poplatků ze dne 9. 7. 2009 uvedl, že „všechna prohlášení a veřejné listiny o nedostatku prostředků na vedení řízení s KÚ jsou nadále ve svých rozhodných i nerozhodných skutečnostech aktuální, a doložení prostého nedostatku učinil zadost“. Žádné listiny stěžovatel k žádosti nepřipojil. Krajský soud v souladu se svojí zákonnou povinností presumovanou ustanovením § 36 odst. 3 s. ř. s. stěžovatele vyzval k podrobnému a aktuálnímu vyjádření a pro tyto účely mu zaslal k vyplnění formulář vzor 060. Rovněž třeba zdůraznit, že tak krajský soud učinil dostatečným způsobem, kdy stěžovateli poskytl rozsáhlé a podrobné poučení, jak má ve věci jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků postupovat a jaké doklady má případně doložit. Na uvedenou výzvu soudu k vyplnění formuláře „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ a doložení příslušnými listinami, reagoval stěžovatel toliko podáním ze dne 27. 7. 2009, v němž mimo jiné uvedl, že k žádosti o osvobození nebude nic dokládat a rozporoval výhradní použití formuláře vzor 060.

Ačkoliv tedy stěžovatel sám připustil existenci určitého příjmu (pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi), přes opakovanou výzvu soudu tyto tvrzené skutečnosti dostatečně neprokázal, čímž zamezil soudu učinit kvalifikovanou úvahu o jeho finanční nouzi. Jak již bylo výše řečeno, povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na navrhovateli a soud zde z úřední povinnosti nepostupuje. Stěžovatel tak neusnesl své důkazní břemeno v tom smyslu, že by soud na základě jím předložených důkazů mohl dospět k závěru pro stěžovatele příznivému.

Nejvyšší správní soud taktéž souhlasí s názorem krajského soudu na důkazní váhu písemností připojených stěžovatelem k předešlé žádosti o osvobození od soudních poplatků ze dne 4. 2. 2009. Tyto listiny nemohou sloužit bez dalšího jako relevantní podklad k prokázání nedostatku prostředků stěžovatele v nyní souzené věci, tj. v řízení o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků podané dne 9. 7. 2009. V případě posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků jde pravidelně o rozhodování velmi citlivé na neustále se měnící skutková východiska předložená žadatelem soudu. Naplnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků je potřeba posoudit vždy přísně individuálně v závislosti na konkrétních okolnostech a časovém okamžiku. V dané věci za situace jisté pasivity stěžovatele, kdy pouze konstatoval nedostatek finančních prostředků a pobírání blíže neurčených „dávek v hmotné nouzi“, neuvedl nic dalšího ohledně svého osobního stavu, majetku, zdrojů a výši příjmů, apod. odmítl vyplnit formulář vzor 060, a nepředložil žádné listiny dokládající jím tvrzené skutečnosti, nelze v písemnostech předložených soudu dne 4. 2. 2009 spatřovat vyhovění požadavku prokázání celkových aktuálních majetkových a sociálních poměrů stěžovatele ke dni rozhodování o žádosti ze dne 9. 7. 2009, tj. doložení nedostatku prostředků ve smyslu cit. ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. Nadto se jedná o skutečnosti prokazované s větším časovým odstupem, které se již mohly od začátku roku 2009 také změnit.

Co se týče stížní námitky ohledně „neprávem vymáhaného bezvýjimečného použití formuláře vzor 060“ k prokázání nedostatku prostředků, ta je dle Nejvyššího správního soudu zcela neopodstatněná. Krajský soud stěžovatele několikrát výslovně poučil o možnosti alternativního doložení jím tvrzených skutečností v obdobném rozsahu jako řádně vyplněný a potvrzený vzor 060. V této souvislosti Nejvyšší správní soud opakovaně zdůrazňuje, že tento formulář představuje toliko jeden z možných prostředků sloužících ke zjištění, zda účastník má či nemá dostatečné prostředky. Soud by proto považoval za doložení nedostatku prostředků i jiné sdělení stěžovatele, ale muselo by jít o informaci, resp. důkaz, z něhož by bylo možno dovozovat, že stěžovatel doložil nedostatek prostředků. Nic takového ale stěžovatel neučinil.

Nejvyšší správní soud připomíná, že přezkoumávané rozhodnutí krajského soudu není postaveno na závěru, že by stěžovatel měl dostatek prostředků, a nejsou tudíž u něj dány důvody pro osvobození od soudních poplatků. Soud neosvobodil stěžovatele od soudních poplatků proto, že ten věrohodným a úplným způsobem nedoložil své osobní, majetkové a výdělkové poměry. Soud v tomto případě ani nepřistoupil k meritornímu posouzení, zda poměry na straně stěžovatele odůvodňují osvobození od soudních poplatků. Pro stěžovatele je toto nepříznivé rozhodnutí nutno chápat jako procesní sankci reagující na jeho nedostatečné prokázání tvrzených skutečností, a tedy i na samotná neúplná a nevěrohodná tvrzení ohledně jeho majetkové a sociální situace. Nejvyšší správní soud se tak ztotožnil se závěrem krajského soudu, že stěžovatel dostatečným způsobem neprokázal jím tvrzený nedostatek prostředků pro naplnění podmínek osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s. ř. s.

Nad rámec podaného odůvodnění Nejvyšší správní soud považuje za vhodné poukázat na ustálenou správní judikaturu stran povinnosti krajského soudu rozhodovat o opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku dle § 36 odst. 3 s. ř. s. Například v rozsudku ze dne 12. 5. 2008, č. j. 3 Ads 43/2007 – 150, dostupném na

www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud vyslovil závazný právní názor, „*jestliže navrhovatel znovu požádá o ustanovení zástupce poté, co již bylo o jeho předchozí žádosti pravomocně rozhodnuto, je správní soud povinen rozhodnout o této opakované žádosti pouze tehdy, pokud navrhovatel doloží, že od doby rozhodování o jeho předchozí žádosti došlo k podstatné změně skutečností, jež byly pro posouzení jeho předchozí žádosti ve smyslu § 35 odst. 8 a § 36 odst. 3 s. ř. s. rozhodující*“. Krajský soud při rozhodování o opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení by tak měl nejdříve zvážit, zda tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení, a zda je tedy vůbec povinen o takové žádosti meritorně rozhodovat. Teprve poté by měl přistoupit k posuzování vlastních skutkových okolností samotné žádosti.

Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích netrpí nezákonností ani jinou vadou podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti, proto mu soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 3. února 2010

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu